

Dr. Ida

**I tjänst
för Gud
och
människor**

1870-1960

Sammanställt av Eta Forshamn
Tryckt i Vellore, Indien 2014

När Ida gått ut gymnasiet visste hon att hon måste återvända till Indien för ett tag, därför att hennes mor var sjuk och behövde henne.

”Jag blir inte borta länge” försäkrade hon sina vänner. ”Jag stannar hos mamma så länge som hon behöver mig, men sedan kommer jag tillbaka, och då ska vi leva livet!”

Hon åkte iväg till den lilla staden i syd-Indien, till sina föräldrar som fanns i missionärsbostaden, och hon gjorde allt för att stötta sin mor under dennas sjukdom. Ju förr hon blev frisk desto fortare kunde hon själv resa tillbaka till Amerika. Det var det enda hon hade för ögonen, tills en natt då hon tre gånger fick vara med om förkrossande möten med unga män som alla tre hade samma ärende.

Hon satt vid sitt skrivbord och skrev brev till vänner i Amerika. Hon suckade av hemlängtan då hon läste ett brev som mer än de andra beskrev fester och spel och flera spännande händelser. Hon tänkte just börja skriva och förklara för den unge mannen, som skrivit till henne, varför hon inte kunde delta i allt det roliga för tillfället, när det hördes steg på verandan utanför.

När hon gick ut möttes hon av en högre bramin som såg på henne med bekymrade ögon.

”Amma”, sa han och bugade sig djupt över sina hopslagna handflator, ”snälla Amma, kan ni följa med mig hem och hjälpa min hustru?”

”Vad är det som står på?”

”Hon är bara ett barn – ja yngre än er själv Amma. Hon är sjuk, mycket sjuk, och byns barnmorska kan ingenting göra för att hjälpa henne längre. Jag ber er av hela mitt hjärta att följa med.”

Ida backade och skakade på huvudet. ”Jag kan absolut ingenting. Det är min far som är doktorn – jag ska genast hämta honom.”

Mannen reste sig upp i tyst men stolt raseri. ”Er far! Skulle en man sköta om min hustru? Aldrig! Då får hon hellre dö.”

”Men nej, så får ni inte säga!” Ida var förfärad. Hon resonerade med honom och försökte få honom att ändra sig. Hon tog med honom till sin fars arbetsrum, och de försökte båda att övertala honom, men utan framgång.

”Aldrig en man”, sa han. ”Aldrig! Det är otänkbart. Men snälla Amma-fröken, om ni ändå ville...” Hans ögon vädjade till henne igen.

Ida skakade på huvudet. ”Jag är helt okunnig. Det finns ingenting som jag skulle kunna göra.”

Uppgivet vände han sig om och försvann i mörkret. Hans uppgift skulle bli att framföra ett besked som skulle bli en dödsdom.

Ida, omskakad och förtvivlad, återvände till sina brev och försökte koncentrera sig.

Om ett par minuter hörde hon fotsteg igen, och hon sprang ut på verandan i hopp om att mannen hade ändrat sig och bestämt sig för att hennes far fick följa med honom.

Men när hon öppnade dörren blev hon besviken. Det var en annan man, en muslim klädd i en lång vit kaftan.

”Madam” sa han, och närmade sig. ”Jag har kommit hit för att be om hjälp.”

”Ja”, svarade hon och hoppades att han skulle be om något som hon skulle kunna göra.

”Vad gäller saken?”

”Madam, förlåt mig för att jag besvärar er, men min fru... hon håller på att dö. Skulle

ni kunna följa med mig hem? Byns barnmorska har gjort allt som hon kan – och jag känner inte till någon annan.”

Idas hjärta sjönk, och hon skakade huvudet utan att säga någonting. Hon vinkade in honom i huset. ”Det är min far som är doktorn”, sa hon. ”Kom och träffa honom!”

”Er far, Madam? Men jag måste påminna er om att ingen man utom den närmaste familjen har någonsin sett min hustrus ansikte. Hur kan ni bara föreslå något sådant? Jag kom hit för att be en kvinna om hjälp, inte en man.”

”Men jag kan ingenting”, om jag hade gjort det skulle jag kommit med dig, men jag kan helt enkelt ingenting. Snälla, kan ni inte låta min far få komma?”

Men även denne mannen gick ensam därifrån .

Ida förmådde inte ens tänka på att skriva brev längre. Hon tog fram en bok och försökte glömma det som hände kring henne, men hela tiden spetsade hon öronen. Hon hoppades trots allt att någon av de två männen skulle komma tillbaka.

Ännu en gång hördes fotsteg, och hon sprang ut, men återigen blev hon besviken.

Nu var det en tredje man, en högkastig hindu, och när han såg henne böjde han sig ner och rörde hennes fötter.

”Amma” ropade han, och lyfte sin bedjande blick mot hennes ögon, ”jag bönfaller er att följa med mig. Ni måste hjälpa oss!”

”Det gäller väl inte – inte er fru?” Hon vände sig förtvivlat från honom.

”Jo” Han ställde sig upp och gick mot henne. ”Hur kunde unga Fröken veta det?”

”Bry dig inte om det. Men lyssna nu på mig. Är hon sjuk så kan du väl låta min far komma och hjälpa henne? Han är läkare. Han är väldigt duktig.”

”Nej, unga Fröken”. Han skakade på huvudet. ”Inte någon man. Men du – du kan väl komma?”

Ida började nästan gråta. ”Men jag kan inte! Jag kan ingenting. Det finns ingenting som jag skulle kunna göra.”

Han tittade förtvivlat på henne. ”Ingenting?”

”Ingenting.”

Med uppgivenhet vände han om och försvann ut i natten, och Ida rusade in på sitt rum och kastade sig på sängen. Hon låg vaken hela natten. Tre flickor i hennes egen ålder höll på att dö därför att det inte fanns någon kvinnlig läkare!

Ida stirrade in i mörkret och hon visste utan tvivel att det var Gud som kallade henne att gå in i tjänst som kvinnlig läkare i Indien. Behovet var oändligt. Hon visste detta, men hennes hjärta ropade ”Nej! Nej! Nej! Hon ville inte tillbringa sitt liv i Indien. Hon ville återvända till Amerika, ha vänner, gifta sig, känna sig fri och glad och lätt om hjärtat.

Vid gryningen hörde hon trummor slå i en långsam rytm långt bort. Hon visste mycket väl vad detta betydde, men för att vara säker sände hon en tjänsteflicka till byn. Hon återvände och berättade att alla tre flickorna hade dött på natten. Ida stängde dörren och återvände till sin kamp. Det handlade om Guds vilja eller hennes egen. Hon kämpade länge, men till slut gav hon upp. För första gången i sitt liv insåg hon att Gud måste få komma först i hennes liv. På förmiddagen sökte hon upp sina föräldrar.

”Jag måste berätta detta för er först” sa hon. ”Jag vill resa till Amerika och studera medicin och sedan ska jag återvända hit för att hjälpa Indiens kvinnor”.
”Käraste Ida, vad stolta vi är”, sa hennes mor.

Ida reste alltså tillbaka till Amerika när allt kom omkring, och all den energi och entusiasm som hon hade tänkt tillbringa med att ha roligt, la hon nu ner i att bli den bästa läkare någonsin.

KLAR MED STUDIERNA

När hon närmade sig slutet av sina studier började man i Indien att planera hur man skulle använda den nya resursen.
Hon fick veta att hon skulle få öppna ett eget sjukhus för kvinnor, i den lilla staden Vellore, ca 140 km väster om Chennai.

Men först måste hon finna finansierare. När hon tagit sin examen önskade den reformerta kyrkan i USA att sända henne på en kampanj för att samla in åtta tusen US-dollar.

”Varför inte femtio tusen?” protesterade Ida .

”Nej” svarade man bestämt. ”Var förnuftig. Åtta tusen är absolut det mesta som du kan klara.”

De tycktes ha rätt, för det blev betydligt svårare än hon hade föreställt sig. Dagen då hon skulle resa kom allt närmare och det verkade omöjligt att samla in åtta tusen dollar. Men hon kämpade in i det sista.

På lördagkvällen, innan hon skulle resa, hade hon nästan gett upp hoppet.

En väninna föreslog då: ”Varför inte försöka fråga Miss Taber som bor längre ner på gatan? Hon har en hel del att säga till om. Hon skulle kanske kunna ordna med ett möte i sin kyrka, där du kunde få göra en insamling.”

Idas blå ögon glittrade till och hon satte upp hakan. ”Absolut”, sa hon. ”Jag ska gå dit direkt. Var bor hon?”

Jungfrun visade henne till en salong där en kvinna satt tillsammans med en äldre herre.

”Miss Taber? God dag! Jag är Dr. Scudder.”

”God dag! Detta är min svåger, Mr. Schell. Du ville tala med mig? Kanske du ska följa med mig in i biblioteket.

Där gjorde Ida allt hon kunde för att Miss Taber skulle kunna känna och förstå de indiska kvinnornas behov. Hon vädjade till henne att arrangera ett möte så snart som möjligt, och hennes entusiasm svek henne inte.

Miss Taber gick med på det, och med ett leende sa Ida god kväll till Miss Taber och Mr Schell och återvände hem till sin packning.

Nästa morgon fann hon ett brev på frukostbordet, skrivet med en vacker gammaldags handstil. Nyfiken öppnade hon det. ”Mr Schell vill träffa mig” sa hon överraskat till sin väninna. ”Jag undrar vad han vill? Tror du...”
Hon tvekade; efter att ha blivit besviken många gånger vågade hon knappt

säga högt vad hon hoppades på.

Hennes väninna tvivlade inte en sekund. ”Han kommer att ge dig något till ditt sjukhus! Det är jag säker på. Ida, han är ju rik! Jag undrar hur mycket han kommer att ge – hundra dollar? Femhundra? Han har råd till det!

”Lugna dig!” skrattade Ida. ”Vi vet ju inte än om han kommer att ge mig någonting alls.”

Men naturligtvis hoppades hon på det. Vid utsatt tid gick hon iväg till huset där Miss Taber bodde.

Den äldre herrn ställde ingående frågor till henne under en halvtimmas tid. Hur stor var staden Vellore? Vilka medicinsk utrustning fanns det där? Det fanns ju ett statligt sjukhus i staden – varför då bygga ett annat?

Tålmodigt och ivrigt berättade Ida ännu en gång om kvinnorna som aldrig skulle komma till ett sjukhus där det enbart fanns manliga läkare.

Han nickade förstående och ställde därefter frågor om Ida själv – hennes planer, hennes utbildning och hennes avsikter.

Slutligen tystnade han ett ögonblick och därefter log han mot henne. ”Du vill ha åtta tusen dollar, eller hur?”

Ida nickade. Han vände sig mot skrivbordet och tog fram ett checkhäfte.

”Jag kommer att ge dig tiotusen”, sa han sakta. ”Jag vill att sjukhuset ska uppkallas efter min avlidna hustru, Mary Taber Schell, för att hedra hennes minne; det måste bli henne värdigt!” Han log mot Ida igen och tog fram sin penna och sa ”tror du att tiotusen kommer att räcka?”

Om det skulle räcka! Ida visste inte hur hon tog sig hem för att berätta om nyheten till sina vänner. Det var bara en tanke som störde hennes glädje.

”Varför, varför lät de mig inte be om femtiotusen?”

Men doktorn hade sitt sjukhus nu; det var helt klart. Och när hon anlände till Indien ett par veckor senare – den första januari, 1900, den allra första dagen av det nya seklet – kände hon glädje och triumf. Allt verkade gå fint.

Sedan kom ett slag som förintade hennes stora drömmar.

Hennes far blev allvarligt sjuk och ingen behandling tycktes kunna hjälpa honom.

”Du måste bli bättre snart, pappa” sa hon uppmuntrande, och försökte att inte visa sin oro. ”Jag har inte tillräckligt med erfarenhet för att kunna arbeta på egen hand. Jag duger bara till att vara din assistent.

Man fick uppskjuta bygget av sjukhuset ett tag, och under tiden inrättade Ida en klinik i ett litet rum i den gamla missionärsbostaden där hon bott som barn.

Snart blev hon berömd. Lågstastiga kvinnor samlades i skaror kring hennes dörrar, medan det kom oupphörliga meddelanden från högstastiga kvinnor där man bad henne göra hembesök hos dem.

Rummet blev för litet. Hon tog över ett rum till, men snart fick ett helt hus på området upplåtas för henne. Hon var upptagen hela dagen, och hade det inte varit för hennes fars dåliga hälsa så skulle hon mått som en drottning. Men hennes far blev allt sämre. Till slut kom den dagen, fem

månader efter att Ida hade anlänt i Indien, när Ida blev tvungen att ensam arbeta vidare. Förutom hennes sorg över faderns bortgång måste hon kämpa med sin brist på erfarenhet. Hon hade räknat med sin fars stöd och utan den kände hon sig vilsen.

Dagen då hon skulle utföra sin första operation var hon vettskrämd.

Medan hon väntade på patienten gick hon fram och tillbaka på verandan, varje nerv på helspänn.

”Skulle det inte gå bra kommer jag aldrig operera någon mer. Aldrig!

Men inom två dagar satt patienten upp i sängen och innan hon kunde åka hem hade Ida genomfört ytterligare två operationer.

När hon skulle besöka sin patient någon vecka senare så blockerades den smala gatan av en familj som höll på att släpa ut allt som fanns i huset och kastade det på en oxkärra. Ida lade märke till deras brådska.

Både män och kvinnor med ansikten fulla av fasa rusade fram och tillbaka med sängkläder, grytor och kastruller. Ida började prata med en man som stod och tittade på. ”Är det något särskilt som har hänt? Varför ger de sig iväg med sådan fart?” Han svarade inte – men han gav henne en snabb blick, med fasa i ögonen, och försvann nerför gatan som om han plötsligt måste tillbaka till sitt eget hem.

”Vad är det? Vad står på?” Ida frågade åskådarna uppfordrande. Och då, mitt bland deras förvirrande svar uppfattade hon det fruktade ordet ’pesten’.

”Pesten har kommit till gatan. De flyr medan det finns tid.”

”Pesten!” Ida hade läst rapporter i tidningarna om dess förfärliga framfart över hekla Indien, skördande tusentals längs vägen. Hade den nått oss nu? Här i Vellore? Hon avbröt sitt planerade besök, vände om och skyndade till det statliga sjukhuset. Om pesten verkligen hade kommit till Vellore så hade hon och de fått ett fruktansvärt ansvar att ta.

När hon gick genom marknaden hörde hon trummornas slag och flöjternas sorgliga ton. Hon måste trycka sig mot sidan av gatan för att släppa förbi en lång procession. Längst fram dansade män under klagolåt, kropparna lysta av svett i solen, och bakom dem hördes musikernas svårmodiga spel. Sedan följde en stor folkmassa av alla åldrar, unga män och kvinnor, små barn och böjda gamla farmödrar.

Ida såg att alla bar någon slag av gåva – en blomstergirlang, lite ris, en höna och en man kom med en get.

”Vart är de på väg?” frågade hon en man på gatan.

”Till Mariammas tempel, farsoternas gudinna.

”Men varför har de djur med sig? Jag vet att de offerar blommor och frukt till gudarna – men inte djur väl?”

Mannen ryckte på axlarna och med en beskrivande gest drog han ett finger över halsen. ”De kommer att dödas. Mariammal älskar blod”

”Men offer av djur är förbjudet”.

”Inte när svårigheter drabbar, doktorn. Mariammal har sett pesten och hon måste blidkas.

”Om blod är det enda som blidkar henne så måste det offras blod. Det är bättre att en get offras än ett barn.”

Senare på kvällen blev Ida tvungen att gå förbi templet där denna fruktade gudinna höll till. Där stod massor av människor och Ida fick vrida nacken för att kunna se in i templets mörka inre. Där stod den svarta skrämmande skepnaden och i lampskenet lyste den av - kunde det vara blod? Ja, det var blod. Framför den fladdrade en höna förtvivlat, som satt högst upp på en påle – levande, och plågades fruktansvärt. Ida ryste till och vände sig bort från tempelceremonin.

”Förfärligt, eller hur?” En bramin stod ett stycke ifrån den hysteriska folkmassan och tittade medlidande på hennes förfärade ansikte.

”Fasansfullt” utropade Ida, ”och så grymt – grymt!”

”Jag håller med dig”. Han slog följe med henne och de gick tillsammans längs vägen. ”I tusen år har vi braminer försökt att lära folket att sluta med dessa vidriga riter. Men så snart någon farsot drabbar oss så kommer de fram i ljuset igen. Du kommer att få se. Rädsla för pesten kan förvandla människor till monster.”

”Men det är ju så meningslöst. Och så onödigt nu när det finns läkare i staden. Vi kan bli kvitt pesten, bara vi får chansen! Mariammal kommer aldrig kunna hjälpa dem.”

Han skakade på huvudet. ”Madam, ni är att lyckönska om ni får någon chans överhuvudtaget.”

Ida fick snart uppleva vad han menade. Hon och läkarna från det statliga sjukhuset gick längs gatorna, till hus efter hus, för att finna de sjuka och föra bort dem till ett område avskilt för de pestsmittade. Men det blev ett tufft jobb att hitta dem. ”Ingen här – ingen där –” påstod man i varje hem. När de själva sökte igenom husen brukade de finna en ung man eller ett barn, dödssjuka, gömda i något mörkt skåp eller under en hög med trasor.

”Varför ljuger du för mig?” utropade Ida den första gången hon råkade på detta. ”Varför vill du inte att jag ska finna honom?”

En av kvinnorna kastade sig ner på Idas fötter och grep dem i förtvivlan.

”Därför att du kommer att föra bort honom och vi kanske aldrig får se honom igen. Snälla vita mamma, låt honom få dö här! Ta inte bort honom från oss!”

På det sättet gömde familj efter familj sina sjuka, och blev själva sjuka. Andra flyttade. En dag kunde ett hem surra av liv och rörelse, och dagen därpå kunde ett barn visa de skrämmande symptomen, och strax skulle hemmet vara helt tyst och övergivet. De hade smugit iväg under natten till sin släktby längre bort in i landet. Dit hittade ingen västerländsk doktor och snokade, och kunde få fatt på dem med sina konstiga frågor.

De tog pesten med sig, för att smitta ner ännu en by och sedan för att spridas ytterligare fram till 1904, som blev det sista året på epidemin. Då hade mer än en miljon människor dött av pesten i Indien.

Idag förekommer inte dessa fruktansvärda sjukdoms utbrott i någon större omfattning. Det händer att pest eller kolera bryter ut i områden där det saknas sanitet. Men vaccinationer är inte längre fruktade utan man ber om dem, och spridningen av sjukdomar kan kontrolleras.

Men Mariammal, den fruktade gudinnan, har fortfarande sina efterföljare. Nyligen inbjöds en doktor från Vellore för att kika in i det lilla rum där en bykvinna hade bilder och statyer på de gudar som hon tillbad. Den största av dem alla var den svarta och vidriga farsotens drottning.

”Säg mig”, sa doktorn, ”varför har ni inte smittkoppor här längre? Är det tack vare Mariammal eller tack vare vaccinationer?”

”Naturligtvis är det tack vare Mariammal”, svarade kvinnan tvärsäkert.

”Men ni tillbad henne i hundratals år”, fortsatte doktorn, och trots detta så var det först när vaccinationerna gavs till alla som smittkopporna försvann.”

”Allt sker enligt Mariammals vilja.”

”Men varför låter du vaccinera dig”, sa doktorn med ett triumferande leende.

”Men det är självklart! Kvinnan ryckte på axlarna med och med hån i rösten svarade hon ”därför att om vi inte vaccineras måste vi betala böter på fem rupier.”

När den ljushyllta Dr. Ida kämpade mot pesten så var det en oupphörlig kamp. Men varje dag tog hon sig lite tid för att gå och titta på sitt sjukhus som äntligen var på väg upp. Arbetet fortsatte i veckor och månader, men till slut kom dagen då det kunde öppnas, 1902.

Med blomgirlander och många tal öppnades så *Mary Taber Schell Hospital for Women and Children*.

Snart kunde man se den inhägnade gården packad med patienter, och sjukhusets fyrtio bäddar var upptagna. T.o.m. verandan som löpte runt hela byggnaden hade ofta fullt med patienter som låg på golvet. De var nöjda med ett litet hörn, bara de visste att de skulle få hjälp.

Det dröjde inte länge förrän två kvinnliga läkare kom från Amerika för att undervisa blivande indiska sköterskor.

Det lilla sjukhusets verksamhet körde med full fart.

Utöver detta visade sjukhuset en annan sida. En dag kom en bildad bramin för att söka hjälp för sin hustru och dotter. Dessa var båda emanciperade kvinnor utan några fördomar mot att möta manliga läkare, och Dr. Ida frågade dem varför de inte gått till det statliga sjukhuset. ”Madam” svarade han, ”vi går till det statliga sjukhuset många gånger. Men när vi vill känna deltagande så kommer vi till missionärerna.”

Mycket av arbetet ägde rum hemma hos patienterna, och detta gjorde allting dubbelt så krångligt p.g.a. deras fördomar och vidskepelse.

Barn förlöstes, men det skedde fortfarande i hemmets minsta och mörkaste rum, och ingen familjemedlem kunde hjälpa till av rädsla att bli ’besmittade’.

En dag kom Dr. Ida till ett mycket komplicerat fall i ett bramin hem. Hon blev tvungen att lämna sin vagn ett stycke ifrån huset, därför man kunde inte låta den lågkastiga kusken köra in på deras gata. De trodde att t.o.m. hans skugga

skulle besmitta dem. Vid dörren möttes hon av en gammal kvinna som var

noga med att stå på behörigt avstånd från henne – för även läkaren ansågs vara en kastlös person i braminernas ögon.

”Var finns alla andra”, frågade Dr. Ida.

”De har gått härifrån”. Den lilla flickan är så sjuk att de var rädda för att bli smittade.”

”Och du då? Är inte du rädd?”

Änkan log svagt. ”Jag är redan oren, eftersom jag är änka.”

De gick till det kolsvarta skåpet – för det var just vad det var där den lilla patienten låg. Dr. Ida bad om kokt vatten för att kunna tvätta sina händer. Kvinnan som stod påtagligt långt därifrån svarade att det fanns inget.

”Då får du ge mig tändstickor så att jag kan koka lite vatten själv.” Trots att kvinnan redan var ”oren” skulle hon minsann inte förvärja situationen med att riskera att röra vid en utlänning. Hon kastade tändstickor på avstånd till Dr. Ida, och även när asken gick sönder och innehållet spilldes ut på golvet så ville hon inte hjälpa till med att plocka upp dem.

Därpå bad Dr. Ida om lite halm för patienten att ligga på, och kvinnan kastade en handfull till henne.

”Men det här räcker inte alls. Kom hit med en famn full!”

”Men om jag gör det så kommer det inte att finnas tillräckligt för kon.”

Undan för undan kastades det nödvändiga till Dr. Ida, och till slut hade hon gjort färdigt sitt arbete och patienten hade det bra. Så snart hon lämnat huset så log hon när hon såg den stackars änkan snabbt hålla vatten över sig för att rena sig från kontakten med en utländsk kastlös.

Men när änkan insåg att hon fått ett barnbarn som var en pojke, tack vare Dr. Idas ansträngningar så steg hennes aktning för missionären. Ett par veckor senare när Dr. Ida gick förbi huset blev hon häpen när den gamla kvinnan tryckte båda hennes händer med uppriktig tillgivenhet. Äntligen hade fördomarna övervunnits.

Under tiden som hon arbetade med alla sjuka människor i staden kunde hon inte släppa tankarna på det myller av människor som fanns i byarna utanför staden och som aldrig fick någon som helst sjukvård. Slutligen beslutade hon och hennes kolleger att något måste göras för dem också, och de började åka ut på landsbygden en dag i veckan längs en bestämd rutt. Snart spred sig ryktet att de vita kvinnorna som kom så regelbundet var läkare, och att de kunde utföra fantastiska saker.

Dr. Ida sid 16 i blå boken

Längs med hela vägen kom grupper av människor för att träffa dem. En del hade vandrat över de brunbrända fälten i solhettan.

En dag såg inte patienterna den vanliga hästkärran komma, utan ett förfärligt monster. Det behövde ingen häst eller oxe för att dra kärran, utan det gick av sig själv, och brölandet de hörde gjorde dem vettskrämda. De var alltför rädda för att se sin kära doktor vid ratten, utan de gav upp ett genom-

skärande tjut och flydde åt alla håll. Men veckan därpå var de tillbaka, och gömde sig bakom tamarind träden varifrån de kikade ut; och snart blev bilen lika bekant som hästkärran varit tidigare.

Människorna var på plats långt innan bilen skulle komma, eftersom ingen av dem hade någon klocka, och de ville inte missa doktorn. De satt på huk på marken vid tamarinderna, och de väntade där tills ett dammoln skvallrade om att bilen var i antågande. Därefter satte de sig i en ring och iakttog intresserat när Dr.Ida och hennes assistenter tog ut sina lådor med instrument och medikament och förberedde sig för dagens uppgifter.

”Patienter med spetälska åt det här hållet”, ropade en av sköterskorna.

En sorgsen skara hörsammade henne. Somliga hade inga fingrar, och somliga hade fingrar som såg ut som buntar med ruttnande morötter och en man som bara hade små fotstumpar kvar av sina fötter, och hade snubblat sig fram flera kilometer på de röda dammiga fälten.

Spetälska behöver en lång behandlingstid, och när sköterskan gav injektioner till den ene efter den andre så visste hon att bara några få skulle ha tålamodet att fullfölja hela behandlingstiden. Men för den lilla gruppens skull hade hon tålamodet att ge injektioner till de få som ändå kom.

En annan sköterska tog hand om dem som hade problem med ögonen. Där fanns barn med bindhinneinflammation skulle ha ögondroppar; båda ögonen på en pojke var blodröda av trachoma; och fyra stackars åldringar hade ögon-glober som glänste av grå starr.

”Följ med oss till sjukhuset”, uppmanade sköterskan, ”för där kan vi hjälpa dig att få synen tillbaka.”

De tvekade och det surrade mellan dem och till slut blev det kanske någon gumma som hade modet att följa med och klättrade upp i bilen för att föras till sjukhuset.

Under tiden hade Dr.Ida fullt upp med att genomföra operationer, t.ex. med att amputera en infekterad tå. Kvinnan låg medvetslös på ett rent tygstycke som lagts ut över dammet, och åskådarna trängde nyfiket fram runt om. Dr.Ida torkade svetten från sin panna och böjde knäna och sträckte fram en steriliserad hand efter instrument. Då kunde en smutsigt litet barn knuffa till alltsammans och hon fick resa sig upp och börja om från början igen.

Det kunde komma en försäljare av färgglada armband, och en del av kvinnorna köpte hans glittrande smycken och de räckte ut sina handleder så att han kunde lirka på de ömtåliga glasarmbanden.

En kringvandrande ormtjusare fick behandling och bjöd på en föreställning som tack.

Någon gång hände det att en kvacksalvare satte upp en ”klinik” för att konkurrera, och han försökte bota en del av doktors patienter. Han blev omgående utbuad. Till slut var de färdiga med allt, och den gamla bilen kunde fortsätta till nästa hållplats. Vid slutet av dagen kunde Dr.Ida berätta att hon behandlat inte färre än 300 människor. Hon var utmattad av hettan och arbetet och

hade damm i varje por, och hennes fötter kändes som om de var tre nummer för stora för hennes skor.

Det var vid en av dessa dispensärer längs vägen som sjukhuset fick sin första manliga patient. Männerna i byn hade lika lite tillgång till hälsovård som kvinnorna, trots att de hade lika stora behov.

Nu började vägkliniken ta med en och annan man, kanske någon med ett brutet ben eller någon med en svår infektion i huvudet. Någonstans skulle man nog kunna finna ett hörn åt honom i den lilla röda sjukhuset.

Men Dr. Ida var aldrig helt nöjd. En dag sa hon uppgivet till sköterskan; ”Vet du, ibland undrar jag om jag alls gör någon nytta. För varje väg vi kan åka till finns det tio som vi inte kan besöka. För varje by vi kommer till finns det hundra till som vi inte kommer att kunna besöka. För varje patient vi behandlar så finns det tusentals som också skulle få hjälp om vi hade fler händer. Det känns som att det lilla som jag kan göra är försumbart, när jag tänker på allt som jag inte hinner med.”

”Du kan bara inte starta upp fler vägkliniker”, sa sköterskan bestämt. ”Så kom inte med sådana förslag!”

”Jag vet att det inte går. Det vi behöver är fler assistenter.”

”Sköterskorna är mycket bra” protesterade system; hon hade tränat upp flickor i sex år och var stolt över sina resultat.

”Visst är de det”. Dr. Ida log. Tänk bara på hur det var i första början, vad för slags hjälp jag fick klara mig med då! Jag förstår ju hur mycket du gjort. Men vi behöver fler sköterskor än läkare!”

”Vore det möjligt att få ut ett par till? Hur vore det att skriva hem till Amerika eller till England?”

”Inget att hoppas på, såvida...” ögonen glimtade till.

”Såvida?”

”Såvida vi inte utbildade våra egna.”

”Va?” Sköterskan blev så chockad att hon nästan föll ur stolen. ”Hur skulle vi kunna det? Du kan inte mena allvar?”

”Jag menar allvar.” Dr. Ida började berätta om en dröm som hon haft länge. Det fanns redan flickor som studerade vid Madras Medical College, en välskött institution dit bildade kristna flickor kunde komma och utbildas i modern, vetenskaplig medicin – vore det verkligen så omöjligt?

Dr. Ida gjorde aldrig något förhastat. Under fem år närde hon denna tanken och diskuterade den med kunniga människor.

Till slut, 1918, tog hon kontakt med direktorn i Madras och bad om tillstånd att få sätta igång.

Han skakade på huvudet och försökte dölja ett leende inför hennes framåtanda. ”Dr. Scudder”, sa han, ”ni har tur om ni ens kan finna tre elever som vill försöka. Om ni skulle råka lyckas med att finna sex stycken – nå, för all del; kör igång!”

Men hans sätt att rycka på axlarna talade ett tydligare språk,

”Naturligtvis kommer ni inte att göra det.”

Men, Dr. Ida annonserade och inväntade resultat. En vecka gick, två veckor gick - och ingenting hände. Till slut kom det en ansökan och den lät lovande. Sedan kom en till, och en till. Till slut var det så många att hon kunde välja ut de flickor som verkade både intelligenta och pigga.

Hon berättade triumferande till direktorn i Madras att förberedelserna var i full gång. Hon hyrde ett hus som skulle bli elevhem; med lite god vilja skulle man kunna klämma in de sjutton utvalda flickorna. Hon hyrde ett stort rum som skulle användas som föreläsningssal, byggde till ett skjul som fick användas för dissektioner, och ordnade så att de kunde få lektioner i kemi i ett närbeläget college.

Med bara en handfull böcker, ett mikroskåp och ett skelett började så den första terminen. Föreläsningar gavs av flera doktorer, men Dr. Ida tog den största arbetsbördan på sig. Hon fick sitta uppe till små-timmarna för att fräscha upp sina anatomikunskaper och försöka läsa in ny forskning innan hon började undervisa.

Flickorna var riktiga pionjärer och ingenting var för svårt för dem.

Men medicinsk utbildning kan ha obehagliga aspekter också. Det dröjde inte länge förrän en av flickorna kom förtvivlad till Dr. Ida.

”Det är ingen idé, Dr. Scudder, jag kan inte fortsätta. Skelettet och benen spökar för mig. Jag ser dem på natten då jag försöker sova och när jag ska äta ser jag dem också. Jag kan inte äta någonting.

”Var inte dum, kära vän. Du kommer över det.”

”Det kommer jag inte alls att göra. Jag vet hur jag blir när jag grips av fruktan. Jag får helt enkelt ge upp och åka hem.”

När hon kom hem började hennes samvete och släktingar att tillrättavisa henne. Ångerfullt skrev hon och frågade om hon kunde få komma tillbaka.

”Ja, du får komma tillbaka” skrev Dr. Ida, ”men bara om du lovar att lugna ner dig och uppföra dig ordentligt.”

Detta lovade hon och reste tillbaka. I veckor var det sedan hon som erbjöd sig att ta på sig obehagliga sysslor, även om hon alltid täckte näsan med någonting. När kursen sedan närmade sitt slut hade man stort förtroende för henne, för närhelst nya elever frestades att feга ur så sändes hos iväg för att uppmuntra dem med sin erfarenhet.

En annan svårighet var maten. I Indien finns det en mängd fördomar beträffande vad man kan äta eller inte, och det skiftade med olika religioner och kaster. När både kristna, hinduer och muslimska

elever bor tillsammans blev situationerna knepiga ibland.. Till slut sa

Dr. Ida till husmor att dela in eleverna i olika matlag och tillaga olika matsedlar åt dem..

1. Vegetarianer
2. Köttätare
3. De som inte åt ägg

Under denna perioden tillbringade Dr. Ida nästan all sin tid med sina elever. När hon inte föreläste eller gav dem prov, var de med henne när hon gick sina ronder eller hjälpte till i väntrummen. När så arbetsdagen var slut kunde hon spela tennis eller korgboll med dem och slutligen kunde hela gruppen klämma sig in i den vingliga Forden och göra en sväng i den

ljumma kvällsluften. Den där första elevgruppen var alltid den käraste för henne och hon arbetade, kämpade och bad för att det skulle gå bra för dem.

Hon förväntade sig också att de skulle arbeta minst lika hårt som hon själv. En morgon kom hon in i föreläsningssalen och kände att det låg lite spänning i luften.

”Lugna ner er flickor” sa hon lite bryskt. ”Igår talade vi om idiopatisk epilepsi. Hur är det fatt idag, Kamala?”

Klassens ordningsman ställde sig upp. ”Snälla Dr.Scudder” började hon förläget, ”vi undrade” – hon tvekade.

”Idag är det en allmän semesterdag”, kom det från en djärvare själ längre ner i klassrummet.

”Ja, sa Kamala, ”och vi undrade om ni visste om det. Vi undrade om vi kunde få ledigt halva dagen.”

Som svar, svängde Dr.Ida runt och kastade sin krita på skriv-

bordet. ”Jaså, det är det enda ni bryr er om!” fräste hon tillbaka. ”Ledigt!” Hon hade suttit uppe till klockan två på

natten och hade förberett lektionerna för morgondagen, och i flera månaders tid hade hon haft något annat i huvudet än sina flickor och att det skulle gå bra för dem.

”Visst” om ni inte vill jobba idag behöver ni inte göra det andra dagar heller!” Och sedan gick hon ut och smällde igen dörren efter sig.

De sjutton flickorna stirrade på varann med fasa. ”Kära nån” utropade någon. ”Jag ville ju bara ha ledigt för att få tid till att repetera fysiologin.

”Jag också”, sa en annan. ”Slutexamen är alldeles för nära inpå för att vilja göra något annat”

”Kamala, gå och hämta henne! Vi vill be henne om förlåtelse.”

”Säg vad som helst, bara hon inte blir sårad. Vi får inte såra vår kära Doktor-Amma.”

Kamala gick, plockade en bukett oleander och frangipani på vägen och förklarade sedan hela sammanhanget för Dr.Ida.

Vid det här laget skämdes Dr.Ida också, och man slöt fred. Föreläsningen uppsköts till eftermiddagen och därefter hade de ett litet kalas för att fira dagen, och alla var glada igen.

När den stora dagen var inne för dessa fjorton flickor att ta examen hade Dr.Ida hjärtat i halsgropen. Nu gällde det att leva upp till bevis. Skulle deras satsning visa sig vara försvarbar? En brittisk tjänsteman talade med henne utanför examenslokalen. ”God morgon Dr.Scudder!” sa han hjärtligt. ”Ska ni komma in med era unga damer?”

Hon nickade. ”Ja, måtte de hedra oss.”

Han skakade på huvudet medlidsamt. ”Ni vet att ni får inte bli besviken om alla blir underkända.”

”Alla? Hela gruppen?”

”Det kan hända. Det kan lätt hända.”

Dr.Ida skakade på huvudet men sa ingenting.

Någon tid senare inväntade fjorton nervösa flickor sina resultat. Männens resultat hade redan kommit ut och flickorna hade blivit skräckslagna; endast tjugo procent hade blivit godkända, alltså bara var femte. ”Skulle det gälla för oss också”, sa någon dystert, ”kommer bara tre av oss att klara sig.”

”Och vi kan aldrig vara lika bra som männen” sa en annan.

När Dr.Ida kom ut från sitt kontor var hon röd i ansiktet och ögonen glittrade. Hon mötte den nervösa gruppen med den ödesdigra listan i handen. ”Mina kära flickor!” Hon gjorde en paus. Varje öga var fastnaglat på henne och alla hjärtan bankade hårt.

”Ni kan inte föreställa er!” Hon gjorde en paus igen och grinade stort.

”Åh, Dr.Ida” utropade en av flickorna. ”Snälla, säg nånting, snälla!”

”Ni har alla klarat er! Varenda en har klarat sig. Och fyra av er har fått högsta betyg och två av er har fått medaljer. Åh, mina käraste flickor!” Hon bredde ut armarna, och alla flickorna rusade fram och kastade sig om hennes hals och kramade både henne och varandra i extas.

Fjorton utav fjorton! Hundra procent mot männens tjuogo! Sjukhusdirektorn fick ta tillbaka allt han sagt, och det gjorde han snyggt. ”Nu får männen se upp” sa han. ”Ni flickor sätter ribban alldeles för högt för dem”.

* * * * *

1950 – Jubileumsår för Vellore!

Kvällshimlen är djupblå och luften fylld av berusande dofter. Det polerade golvet i kapellet är täckt av elever – flickor med saris i cerise, gult, blått och violett och de unga männen i vitt. Deras arbetsdag på avdelningarna vid det stora sjukhuset i stan är över, och nu, innan de ska gå till sina kvällsstudier, har de samlats i en kvart för att bedja och meditera.

Den unge mannen som leder kommer från nord-Indien, nära gränsen till Nepal. Han talar engelska för det är det enda språket som de 200 studenterna runt honom gemensamt kan förstå. Här finns elever från Maharashtra, Bengalen, Kerala, Assam och en del som har sina hem så långt bort som i Burma. Texterna som läses är från den senaste utgåvan av den engelska Bibeln, och psalmen som sjungs kan alla stämma in i.

Den unge mannen är värtalig och har ett tydligt kroppsspråk. ”Vad betyder det att leva för Gud?” frågar han. Är det genom att tillbringa hela dagen med att recitera böner som hinduernas heliga män? Eller är det genom att läsa Bibeln hela dagen och att jämt gå i kyrkan? Att aldrig bry sig om världsliga saker utan att istället drömma om det himmelska?”

Han gör en effektfull paus. ”Nej, tusen gånger nej. Att leva för Gud är att göra den uppgift som Han vill att du ska göra och göra det helhjärtat. Gör vi så, och gör vi det med allt vårt förstånd, vilja och kraft, ja då lever vi för Honom.

Han fortsätter lika värtaligt, men egentligen behöver han inte säga mer. Allas ögon har redan riktats mot en numera vithårig person som sitter nära talaren och som lutar sig något framåt för att uppfatta allt som sägs - men det är fortfarande samma Dr.Ida.

”Att förstå vad Gud vill vad vi ska göra i denna världen och göra det med all kraft” – om det är att leva för Gud - så behöver inte studenterna i Vellore höra det budskapet predikas i ord.

Framför sig har de ett levande bevis: Dr.Ida.

Epilog

Det är över ett hundra år sedan Dr.Ida öppnade sin första klinik med en enda bädd. Detta blev följden av den omskakande händelsen, som hade kunnat undvikas, då tre unga kvinnor dog i barnsäng på den indiska landsbygden.

51 år senare dog hon själv, 90 år gammal.

Det arbete som hon påbörjade i Vellore fortsätter idag – ett levande bevis för den tro och beslutsamhet hos denna märkliga kvinnan, och för de första pionjärerna som arbetade tillsammans med henne.

Från starten med ett enda rum har CMC (Christian Medical College and Hospital) vuxit enormt. Idag har sjukhuset en framstående ställning bland Indiens medicinska institutioner. Inom de flesta områden har man specialister inom medicin och kirurgi, och det kommer patienter från samtliga delstater i Indien, liksom från grannländerna.

Idag finns här ca. 3000 bäddar, och inom öppenvården behandlas ca.7000 patienter varje dag.

Förutom att komma in på den åtråvärda läkarutbildningen, där man numer tar in både män och kvinnor, skapas nya vidareutbildningar, i takt med upptäckter och utveckling inom medicinsk forskning.

CMC har varit föregångare i Indien med att utveckla flera specialiteter.

Större och mer omfattande byhälsovård har ersatt Dr.Idas landsvägskliniker. Idag betjänar man över än en halv miljon människor genom CHAD, RUHSA och LCECU.

CHAD = Community Health and Development

RHUSA = Rural Unit for Health and Social Affairs

LCECU = Low Cost Effective Care Unit

Forskning är en integrerad del i sjukhusets arbete, och som tillför kunskap till andra medicinska institutioner i Indien. Forskningen riktas främst mot relevanta problem, och synnerligen värdefulla resultat härvidlag har fortsatt visa att CMC ligger i framkant vad gäller status och medicinsk utveckling i Indien.

Det finns ett internationellt nätverk av
Friends-of-Vellore,
där det också ingår en svensk förening.

Vårt syfte är att stödja verksamheten
vid CMC-sjukhuset i Vellore, syd-Indien.

95% av insamlade medel går till stöd för
CHAD - Community Health and Development
RUHSA - Rural Unit for Health and Social Affaires

Kontakta oss så får du veta mer!

www.friendsofvellore.se

Plusgiro: 58 23 40 - 6

Christian Medical College & Hospital

Friends of Vellore Sweden
Gröndalsv. 142
STOCKHOLM

www.friendsofvellore.se
Plusgiro: 58 23 40-6

